

Свети кнез Лазар није изабрао смрт, већ живот вечни. Изабрао је Христа знајући да је вечност у Господу Христу

Беседа Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија одржана 28. јуна 2026. године, на Видовдан, у манастиру Раванци

Вера је основ нашег живота, али не вера у некакву идеју, идеологију или у некаквог апстрактног Бога, него вера у Господа нашег Исуса Христа, Логоса Божјег Оваплоћеног, Онога који је постао један од нас, Онога који је поделио све наше са собом, изузев греха, подразумева се. То је вера у живог Бога, вера не као мишљење, него као начин живота, као постојање, вера као поверење у Бога љубави. Она је основ нашег живота и у зависности од тога каква је наша вера тако ће и све бити у нашем животу, тј. у зависности од дубине и ширине вере, ми ћемо имати дубину, ширину и висину смисла нашег постојања.

Том вером у Христа, вером која је наш начин живота, промислом Божјим и љубављу Његовом, љубављу и пажњом Митрополита ове богоспасаване Епархије и добротом игуманије ове свете обитељи, ми смо се данас сабрали у светој Раваници, задужбини Светог великомученика кнеза Лазара Српског и

Косовског.

Сабрали смо се на светој Литургији, јер управо света Литургија јесте место и контекст на којем све оно што је наш дар и што су наше Богом дароване способности, све што мислимо, што деламо и што говоримо, а у Господу је, добија свој истински и прави смисао. На светој Литургији се сусрећу небо и земља, на светој Литургији су присутни и они који су покојни и они који су живи, и анђели. Присутно је небо. Ту је сусрет прошлости и будућности, ту имамо једно непрестано „сада” као тајну будућег века. Ту, на светој Литургији, сусрећемо се са Богом и, више од тога, постајемо једно са Њим.

Стојећи, дакле, данас пред моштима Светог кнеза Лазара, ми се не сећамо само једног историјског догађаја, него пред нашим очима стоји један јединствени, непоколебиви избор који је учинио светитељ Божји. Тај избор је важан не само за један народ или једно време, него тај и такав избор, какав је учинио Свети кнез Лазар, важан је за све људе и за сва времена, за сваког човека и за све народе.

Често се говори свугде и на сваком месту о Косовском завету. Међутим, ако га посматрамо само као историјску, националну идеју, ако га видимо само као један догађај из прошлости, као део нашег колективног памћења, онда смо далеко од суштине Косовског завета и избора Светог кнеза Лазара. За Цркву Христову, Косовски завет је повезан са Новим Заветом, он је израз Новог Завета Христовог. Зато је он јеванђељски завет. То је опредељење и избор Христа, опредељење за Њега. То је одговор на Христов позив да најпре тражимо Царство Божје и правду Његову.

Свети кнез Лазар није, браћо и сестре, тим избором изабрао пролазно. Није се определио за царство земаљско. Али није се определио ни за смрт. Није изабрао смрт. Он је изабрао живот вечни, јер је изабрао Христа знајући да је вечност у Господу Христу. Дакле, није самим тим пораз био његов избор, него је изабрао верност и поверење, предавање Христу који је заправо већ овде и сада извојевао победу за нас.

Дакле, није страдање ради страдања опредељење светог кнеза Лазара, него је он изабрао крст Христов, зато што је знао да без крста Христовог нема ни васкрсења. Баш онако како смо чули у другом одломку из данашњег Јеванђеља, јер Господ каже: „Ко хоће да иде за мном, нека узме крст свој и пође за мном”. А ићи за Њим значи унапред знати да ћеш бити понижаван, да ћеш бити гоњен, да ћеш бити распињан, јер је све то Господ пре нас претрпео. Претрпео је не због тога што је то Њему потребно, него нас ради и

из љубави према нама и спасења нашег ради.

У томе је, браћо и сестре, и тајна данашњег празника, тајна Видовдана. Када слушамо добро познате речи „земаљско је за малена царство, а небеско увек и довека” можемо погрешно помислити да је Свети кнез Лазар презрео овај свет, да га је сматрао лошим, да је презрео историју и, уопште узевши, људски живот. Али то би било опет далеко, далеко од истине. Јер Свети кнез Лазар није одбацио земаљско зато што га је сматрао безвредним, него га је сагледао и прихватио кроз призму светлости Царства Божјег.

Управо зато што се определио за Небеско царство, показао је собом и нас позвао на то што је показао, а то је да треба градити и живети земаљско царство које има у себи као темељ Небеско царство и вредности Царства Божјег. За њега Царство Божје, према томе, није било само будућа стварност која нас чека негде далеко после смрти, него је знао да то Небеско царство почиње овде и сада, јер постоји света Литургија која није ништа друго него продор Царства Божјег у историју.

Небеско царство почиње када се определимо за Христа, а то значи, у конкретном животу, када се определимо за истину уместо лажи, када хоћемо најпре љубав, када бирамо љубав уместо мржње, када се определимо за правду уместо неправде, за служење уместо владања, за заједницу уместо појединачности и себичности. Почиње онда када јеванђељске вредности, дакле, постану темељ нашег живота.

Зато Косовски завет није позив на бекство од овог света и на бекство из историје, него позив да историју преображавамо. Није позив да презремо овај свет, него да га благодаћу Божјом и ми, својом вером, освећујемо и просвећујемо. Није позив да напустимо живот, него да га живимо у складу са јеванђељским заповестима, са Јеванђељем Христовим. Јер Свети кнез Лазар, животом и примером својим, показује и учи да земља без неба губи свој смисао, али исто тако да је и човек позван да већ овде и сада постане грађанин Царства Божјег.

Зато Видовдан није култ прошлости. Он није дан када се затварамо у историју. Напротив. Он нас позива да се загледамо у своје срце и да се запитамо шта је то што ми, свако од нас, бира и изабира. Јер свако поколење и сваки појединац из нашег народа има своје Косово, а сваки човек свој лични избор између пролазног и непролазног, између себичности и љубави, између страха и поверења у Бога.

Зато је Косовски завет и данас жив. Он живи онда када родитељ жртвује себе за своју децу. Он живи када човек остане веран истини, иако му је, често, лакше да бира лаж. Он живи када праштамо једни другима, он живи када чувамо веру и образ у времену и у временима која томе нису наклоњена.

Браћо и сестре, можда је данас више него икада потребно да разумемо да Свети кнез Лазар, пред чијим моштима стојимо, не припада само једној групи људи, једној страни, једној странци. Не припада ниједној одређеној политичкој идеји или само једном, уском погледу на свет. Он припада Цркви Божјој, он припада Христу, и стога Христом и кроз Христа припада свима који у Христу препознају пут, истину и живот.

Зато нас његов пример не позива на међусобно супротстављање и на искључивост, него на јединство. Не позива нас да тражимо оно што нас раздваја, што је само наше, појединачно, него на оно што нас сабира, а сабира нас, браћо и сестре, Господ, Господ Исус Христос. Само оно што учествује у Његовом сабирању има смисла.

Данас, нажалост, ми живимо у времену великих подела, лако се делимо по различитим основама, због различитог мишљења, због различитих уверења, али често и због различитих интереса. Понекад се чини као да смо заборавили да смо једни другима браћа и сестре и то не само по биолошкој основи, него по једној Крви и једном Телу, по Крви и Телу Господа Христа.

Зато нас Црква позива да знамо да нема тог људског неслагања и тих људских разлика које су веће од онога што нас чини да јесмо једно у Господу. Нема те разлике која може поништити чињеницу да смо сви, сви људи без изузетка, сваки човек, створени по слици и прилици Божјој, по лику Божјем. Зато смо позвани да слушамо једни друге, да ослушкујемо једни друге, да носимо бремена једни другима и да не дозволимо да нас поделе удаље од онога што је најважније.

Када данас помињемо Косово и Метохију, ми то не чинимо само због тога што је тамо била Косовска битка. Косово и Метохија, браћо и сестре, су простор дубоко уткан у духовно биће нашег народа. Тамо су наше светиње. Тамо су молитве наших предака и светитеља Божјих из нашег народа. Тамо су корени наших срца, нашег бића и свих наших поколења. Зато се данас посебно молимо за нашу браћу и сестре на Косову и Метохији. Молимо се да им Господ дарује снагу, мир, утеху и непоколебиву веру, али исто тако молимо се и за мир међу свим људима који тамо живе, јер нас Христос учи да у сваком

човеку препознамо ближњега и икону Божју.

Ова светиња у којој се налазимо вековима сведочи једну важну истину. Света Раваница је преживела царства, ратове, страдања и сеобе. Опстала је зато што није сазидана само од камена, него због тога што почива на истинској, правој и живој вери, светитеља Божјих, али и на нашој вери. А вера је увек јача од страха, мржње и сваке пролазности.

И ми ћемо као народ остати и давати духовне плодове до краја света и века не зато што смо безгрешни или зато што смо савршени, него због тога што смо народ покајања, зато што умемо да праштамо и да тражимо опроштај, због тога што своју наду и своје поверење не полагамо у било кога од људи, у било кога од нас, него у живог Бога, не ако будемо једномислени у свему, него ако будемо знали да смо браћа и онда када различито мислимо.

Пред моштима Светог кнеза Лазара молимо се данас да нам Господ дарује духовни вид, да видимо, најпре, своје сопствене, личне слабости, промашаје, падове и грехове пре него што то чинимо, а дешава нам се, да увиђамо код својих ближњих. Молимо се да видимо потребе ближњих пре својих прохтева, да видимо пут који води миру, љубави и спасењу.

Нека молитве Светог кнеза Лазара, Светих косовских мученика и свих светих буду са нама, да нас крепе, да нам отварају заиста духовно око како бисмо могли у свему да препознамо Једног у Тројици Бога и да славимо Њега, Оца и Сина и Светог Духа, сада и увек и у векове векова, амин.

spc.rs